

MEGOLDÁS ÉS ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ (I.)

I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

1. FELADAT a) piramisok b) hieroglifák c) szarkofág d) egyiptomi
(elemenként 0,5 pont; összesen **2**)

2. FELADAT a) B b) C c) A d) A
(elemenként 0,5 pont; összesen **2**)

3. FELADAT

a) Görögországba b) itthon maradnék *vagy* Magyarországra c) Olaszországba
(2 jó válasz: 1 pont; összesen **3**)

4. FELADAT

Aláhúzva: a) Árpád b) valóságos történelmi személy
c) Szilézia d) nem tartozik a magyar őstörténet állomásai közé
e) táltos f) nem méltóságnév
g) nemzet h) későbbi fogalom
(elemenként 0,5 pont; összesen **2**)

5. FELADAT

A) 2 B) 3 C) 1
(elemenként 1 pont; összesen **3**)

6. FELADAT

Minden helyes válasz elfogadható, például:
Állandó Lánchíd építése a Dunán
A Tisza szabályozása
A Vaskapu hajózhatóvá tétele
(elemenként 1 pont; összesen **3**)

7. FELADAT a) B b) D c) B d) C e) A f) A
(elemenként 0,5 pont; összesen **2**)

8. FELADAT a) C b) D c) E d) B e) A
(elemenként 1 pont; összesen **5**)

9. FELADAT a) I b) H c) I d) H
(elemenként 1 pont; összesen **4**)

10. FELADAT a) V b) N c) N d) V e) N f) V
(elemenként 0,5 pont; összesen **2**)

11. FELADAT Első világháború: a, b, c, d, h
Második világháború: e, f, g, i, j
(elemenként 0,5 pont; összesen **5**)

12. FELADAT a) D b) B c) A d) C
(elemenként 1 pont; összesen **4**)

13. FELADAT

a) 100 holdnál nagyobb *vagy* nagybirtok
b) 5–10 holdas *vagy* kisbirtok
c) földosztás
d) nagy- és középirtokosok
e) törpe- és kisparaszti réteg
(elemenként 1 pont; összesen **5**)

II. Szöveges, kifejtendő feladatok

1. FELADAT

Az értékelés szempontjai		Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése		Feladatmegértés és lényegkiemelés. A vizsgázó válaszában elsősorban a Kleiszthenész által bevezetett intézkedéseket és a demokrácia – a forrásban szereplő – vonatkozásait értelmezi és elemzi.	1
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információk gyűjtése,	A vizsgázó a forrás alapján megnevezhet hat (phülé, ötszázak tanácsa, cserépszavazás, arkhón, sztratégosz, polemarkhosz) a forrásban szereplő tisztséget, illetve intézményt, saját ismeretei alapján kiegészítheti további két (népgyűlés, esküdt-szék) intézménnyel.	10
	...következtetések megfogalmazása.	A vizsgázó logikusan felépítve bemutatja a demokrácia kiterjesztését. Pl.: a területi elv következtében többen szólhatnak bele a politikába; az ötszázak tanácsát is területi alapon választják, így a démosz befolyása válik döntővé; a démoszok után kapják nevüket, hogy csökkentsék a származás szerepét; a cserépszavazás biztosíték a türannisszal szemben; területi elv alapján választják a hadvezéreket is.	
	2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata.	A vizsgázó az államszervezetre vonatkozó fogalmakat helyesen használja saját szövegében.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A szerkezet a logikus kifejtést szolgálja. A szöveg gördülékeny, a mondatok világosak és egyértelműek.	1

2. FELADAT

Az értékelés szempontjai		Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése		Feladatmegértés és lényegkiemelés. A vizsgázó válaszában elsősorban arra fókuszál, hogy milyen érdekek alapján szerveződtek meg a szövetségi rendszerek.	1
K O M P E T E N C I Á K	1.4 A történelmi térképek felhasználása ismeretszerzéshez.	A vizsgázó a történelmi térkép alapján megnevezi az első világháború előestéjén egymással szembenálló szövetségi rendszereket és azok tagjait.	10
	2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata.	A vizsgázó válaszában helyesen használja a diplomáciatörténet legfontosabb fogalmait (pl. egyensúly, hatalmi politika).	
	3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése.	A vizsgázó a folyamatot legalább 12 ismeretlem (pl. tagjai, létrejöttük időpontja – az időpontok megjelölése a megfelelő szövetségi kapcsolat megnevezésével együtt számít egy ismeretlemnek: 1879 – kettős szövetség = egy ismeretlem!) felhasználásával tartalmilag hibátlanul bemutatja és (részben a történelmi térkép segítségével) mindkét szövetségen belül legalább 2-2 tag között helytálló módon fogalmaz meg áthidalandó ellentétet (Franciaország és Anglia között afrikai ellentétük miatt, Anglia és Oroszország között Közép-Ázsiában mutatkozó érdekellentétek miatt, a Német Császárság és az Osztrák–Magyar Monarchia között, Románia vagy Olaszország és az Osztrák–Magyar Monarchia között a Balkánon stb.)	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A szerkezet a logikus kifejtést szolgálja. A szöveg gördülékeny, a mondatok világosak és egyértelműek.	1

3. FELADAT

Az értékelés szempontjai		Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése		Feladatmegértés és lényegkiemelés. A vizsgázó válaszában a forrásban megtalálható városi kiváltságokra koncentrál.	1
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása,	A vizsgázó a forrás alapján felsorolhatja a törvénycikknek városokat érintő intézkedéseit, jellemzőit: városi követeket hívott az országgyűlésbe (tanácsába); fallal kell több várost körülvenni, várossá kell nyilvánítani több települést, az országban a budai mértéket használják, korlátozza az idegen kereskedők kiskereskedelmi tevékenységét, a városok feljebbviteli fóruma a tárnoki szék.	10
	1.1 ...következtetések megfogalmazása. 1.1. Legyen képes a forrás szerzőjének szándékára, álláspontjára utaló megállapításokat tenni, és azokat a forrás és saját ismeretei alapján indokolni.	A vizsgázó megállapítja, hogy Zsigmond erősíteni kívánta a városokat, egyrészt renddé szerveződésüket, másrészt gazdasági erejüket.	
	1.1 Megadott szempontok alapján tudjon információkat gyűjteni a forrásból, és tudja az információkat saját korábbi ismereteivel összevetni, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni.	A vizsgázó Zsigmond várospolitikáját el tudja helyezni a magyar rendiség kialakulása és a városfejlődés történetében.	
	2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata.	A vizsgázó helyesen használja a városi kiváltságokat jelentő fogalmakat.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A szerkezet a logikus kifejtést szolgálja. A szöveg gördülékeny, a mondatok világosak és egyértelműek.	1

4. FELADAT

Az értékelés szempontjai		Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése		Feladatmegértés és lényegkiemelés. A téma kidolgozása során a vizsgázó elsősorban az ország három részre szakadásának bel- és külpolitikai tényezőit veszi számba.	4
K O M P E T E N C I Á K	1.4 A történelmi térképek felhasználása ismeretszerzéshez.	A vizsgázó a történelmi térkép és saját ismeretei alapján a folyamat legalább 20 ismeretelemét (pl. csaták, várostromok, várvédők neve, békék időpontja, hazai belpolitikai tényezők – „köznemesi párt” – az időpontok megjelölése a megfelelő esemény megnevezésével együtt számít egy ismeretelemnek: 1538: váradi béke = egy ismeretelem!) felhasználja összefoglalójában.	12
	3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése.	A vizsgázó a folyamatot tartalmilag hibátlanul, lehetőség szerint kronologikus rendben bemutatja (ettől indokolt esetben eltérhet), és megnevez legalább 1–1 olyan hazai, illetve nemzetközi jelenséget az eredménytelenség okaként (pl.: a Habsburgokat lekötötte nyugaton a Cognac-i liga, a nemesség megosztottsága miatt egyik király sem volt képes jelentős anyagi, illetve katonai erőket mozgósítani, kölcsönös bizalmatlanság egymás iránt), amelyeket a hazai történelemtanítás jelentős okként tart számon.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A tanuló fogalmazványa szerkesztett szöveg. A szerkezet a logikus kifejtést szolgálja. A szöveg gördülékeny, a mondatok világosak és egyértelműek. A tanuló megállapításai árnyalt elemző készségről tanúskodnak.	5

5. FELADAT

Az értékelés szempontjai		Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése		Feladatmegértés és lényegkiemelés. A vizsgázó válaszában arra koncentrál, hogy miért változott meg Deák nézete a kiegyezést illetően az 1860-as évek folyamán.	1
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása.	A vizsgázó szabatosan és pontosan megállapítja a két nyilatkozat közötti tartalmi különbséget (1861-ben Deák biztosítani akarta Magyarország alkotmányos különállását, míg 1867-ben kompromisszumkészséget mutatva kész engedményeket tenni).	10
	4.2 Annak bizonyítása, hogy a történelmi eseményeknek általában több oka és következménye van.	A vizsgázó (lehetőleg kronológiai rendben, szempontok szerint rendszerezve: passzív ellenállás, háborús vereség, az emigráció tevékenysége) bemutatja a kiegyezéshez vezető utat, bizonyítja, hogy egyszerre több ok vezetett a mindkét részről megnyilvánuló megegyezési szándékhoz és a kiegyezéshez, és legalább 3–4 konkrét ismeretelemet felhasználva feltételezéseket fogalmaz meg az álláspontok megváltozásának okaival kapcsolatban (pl. Deák, Húsvéti cikk, Októberi Diploma, 1866: königgrätzi csata).	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A szerkezet a logikus kifejtést szolgálja. A szöveg gördülékeny, a mondatok világosak és egyértelműek.	1

6. FELADAT

Az értékelés szempontjai		Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése		Feladatmegértés és lényegkiemelés. A téma kidolgozása során a vizsgázó arra összpontosít, hogy bemutassa a felvilágosult abszolútizmus sajátosságait és II. József uralkodásának ellentmondásait.	4
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információk gyűjtése,	A vizsgázó rendszerezve, minimum öt konkrét intézkedés, rendelet vagy probléma említésével (pl.: a birodalom sokszínűsége, heterogenitása, nyelvrendelet, közigazgatás átszervezése) mutatja be II. József felvilágosult abszolútista államának működését.	12
	1.1 következtetések megfogalmazása.	A vizsgázó szabatosan és pontosan, részben saját szavaival, a forrásra hivatkozva megfogalmazza a felvilágosult abszolútizmus legalább három fő jellemzőjét (rendeleti kormányzás, korszerűsítés szándéka, vallási türelem, gondoskodás, jobbjogvédelem), és megállapítja, hogy II. József politikája nagy ellenállásba ütközött Magyarországon.	
	4.13 Személyek, pártok, csoportok szerepének fölismerése egy-egy történelmi esemény alakulásában.	A vizsgázó kitérhet II. József személyiségére vagy személyes szerepére. („Kalapos király”, személyes tulajdonságok stb.), a magyar politikai felvilágosulás kialakulására gyakorolt hatására (josefinizmus), megemlítheti, hogy maga II. József is sikertelennek ismerte el törekvéseit, amikor halálos ágyán két kivétellel visszavonta rendeleteit.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A tanuló fogalmazása szerkesztett szöveg. A szerkezet a logikus kifejtést szolgálja. A szöveg gördülékeny, a mondatok világosak és egyértelműek. A tanuló megállapításai árnyalt elemző készségről tanúskodnak.	5

7. FELADAT

Az értékelés szempontjai		Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése		Feladatmegértés és lényegkiemelés. A vizsgázó válaszában fölismeri, hogy a szöveg alapvetően a tömegek megtévesztése, „manipulációja” érdekében született.	1
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információk gyűjtése,	A vizsgázó a forrás alapján felsorolja, hogy a magyar történelem mely eseményei és alakjai jelennek meg a szövegben. Rögzíti, hogy a forrás a Sztálin-szobor felavatására készült.	10
	...következtetések megfogalmazása.	A vizsgázó kísérletet tesz annak indoklására, hogy a forrásban megjelenő sajátos „történelmi” válogatásnak mi volt a szempontja. Észrevételezi, hogy a különböző jelentőségű események (pl. államalapítás, Tanácsköztársaság) milyen indokok miatt kerülhettek egymás mellé.	
	2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata.	A vizsgázó tudja használni a nemzeti függetlenség és a hazaszeretet fogalmakat.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A szerkezet a logikus kifejtést szolgálja. A szöveg gördülékeny, a mondatok világosak és egyértelműek.	1

8. FELADAT

Az értékelés szempontjai		Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése		Feladatmegértés és lényegkiemelés. A vizsgázó arra összpontosít, hogy bemutassa mindazon okokat, melyek Magyarországot a második világháborúba sodorták. Válaszában Teleki szerepének megítélését állítja középpontba.	4
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információk gyűjtése,	A vizsgázó szabatosan és pontosan bemutatja a magyar területi revízió lépéseit, ehhez felhasznál legalább 10–15 ismeretelemet (pl.: a második bécsi döntés, Észak-Erdély Magyarországhoz csatolása, 1941. június: Magyarország belép a háborúba).	12
	1.1 következtetések megfogalmazása.	A vizsgázó megállapítja, hogy Teleki Pál levele Magyarországnak a háborúba való belépésekor keletkezett, és legfontosabb előidézője az volt, hogy Magyarország a Jugoszlávia elleni háborúba való belépéssel feladni kényszerült az addig elfoglalt fegyveres semlegesség politikáját stb. Ekkor Teleki Pálnak már nem állt módjában jelentősen befolyásolni Magyarország külpolitikáját, Magyarország külpolitikai mozgásteret leszűkült.	
	4.13 Személyek, pártok, csoportok szerepének fölismerése egy-egy történelmi esemény alakulásában.	A vizsgázó kísérletet tesz annak megállapítására, hogy Teleki személyes szerepvállalása (pl. családjának történelmi előzményei) és Magyarország háborúba lépése között milyen közvetlen kapcsolat van.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A tanuló fogalmazása szerkesztett szöveg. A szerkezet a logikus kifejtést szolgálja. A szöveg gördülékeny, a mondatok világosak és egyértelműek. A tanuló megállapításai árnyalt elemző készségről tanúskodnak.	5